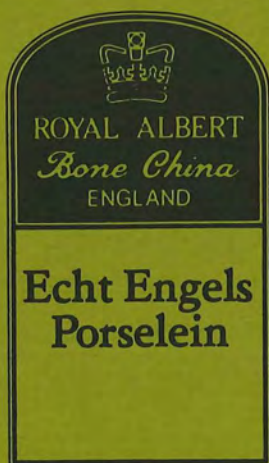

Historische Kring Maarssen

Vraag inlichtingen bij uw
speciaalzaak
LUXE GESCHENKEN
A.v.d.BOSCH OLIJVE
Maarssen
tel.: 61632

radio- en tv - speciaalzaak

B. Huis in 't Veld - Diependaalsedijk 1
Maarssen - Telefoon: 03465 - 62081

SLAGERIJ

Dorresteyn

Voor fijnproevers

Sinds 1882

Nassastraat 4 - Tel. 61219

HISTORISCHE KRING MAARSSSEN

Opgericht 11 september 1972, opgenomen in het verenigingenregister bij de Kamer van Koophandel en Fabrieken voor Utrecht en omstreken onder nummer V. 476918.

Bestuur: J.H. Sagel, voorzitter, Mevr. I.G.M. van Veggel-Teijink, secretaris, Postbus 90, 3600 AB Maarssen, tel.: 03465-67028, Mevr. G.M. Willekes-van Putten, penningmeester, giro 2907376, H. Blaauw, Mevr. A.H. Hogenhout-Hofman, B. de Ruiter, Mevr. S.W. Talen-Stooker, N. van Tricht en A. de Zwart.

Lid van verdienste: Mevr. J.G. Zwijns-Brink (20-02-84)

Redactie: Mevr. A.H. Hogenhout-Hofman, Drs. W. Smits en J.H. Witte.

Redactieadres: Emmaweg 17, 3603 AK Maarssen, tel.: 03465-71575.

Ledenadministratie: H. Blaauw, Bloemstede 193, 3607 TB Maarssen, tel.: 03465-62425.

Verkoop losse nummers: B. de Ruiter, Nic. Maesstraat 6, 3601 DR Maarssen, tel.: 03465-63599.

14e Jaargang no. 4. februari 1988

Verschijnt 4 x per jaar

CONVOCATIE

Op **donderdag 25 februari 1988** houdt de Historische Kring Maarssen haar jaarlijkse algemene ledenvergadering. Het bestuur nodigt hierbij dan ook alle leden uit om deze vergadering bij te wonen. De bijeenkomst zal gehouden worden in de grote zaal van het Sociaal Cultureel Centrum 't Zand, Harmonieplein 4 te Maarssen, tijdstip van aanvang is 20.00 uur.

AGENDA

1. Opening
2. Ingekomen stukken en mededelingen
3. Notulen vergadering 26 maart 1987
4. Jaarverslag secretaris
5. Financieel verslag 1987 en begroting 1988
6. Verslag kascommissie
7. Vaststelling contributie 1988
8. Verkiezing kascommissie
9. Bestuurscommissie.
Volgens rooster treden de bestuursleden mevr. A.H. Hogenhout-Hofman, mevr. S.W. Talen-Stooker en mevr. G.M. Willekes-van Putten af. Zij hebben zich bereid verklaard een herbenoeming te willen aanvaarden. Namen van eventuele tegenkandidaten kunt u tot de aanvang van de vergadering bij het bestuur bekend maken.
10. Aktiviteiten
11. Uitbreiding redactie periodiek.
Ook nu weer doet het bestuur een beroep op leden, die als auteur mee zouden willen werken aan ons periodiek: Meldt u aan bij het bestuur of bij de heer W. Smits, Emmaweg 17, Maarssen, tel.: 71575.
12. Eventueel uitbrengen van verslag door werkgroepen
13. Rondvraag en sluiting.

Alle vergaderstukken zullen ruim voor het begin van de vergadering ter inzage liggen of kunnen schriftelijk worden aangevraagd bij het secretariaat van de Historische Kring Maarssen, Postbus 90, 3600 AB Maarssen.

Na de pauze, om $\pm$ 21.00 uur, zal er een diapresentatie gehouden worden en mogelijk een korte quiz. De diapresentatie is samengesteld aan de hand van dia's, die ons bestuurslid, de heer N.

van Tricht, heeft gemaakt ten behoeve van de lezing over het historisch cultuurbezit van Maarssen, die in oktober 1987 plaatsvond. De heer Van Tricht heeft destijds in het kader van die lezing veel meer dia's gemaakt, dan die, welke tijdens de lezing getoond zijn. Deze, nog niet vertoonde, dia's zijn ook zeer de moeite van het bekijken waard.

I. van Veggel-Teijink
Secretaris

KRINGNIEUWS

1. Algemene Ledenvergadering

Zoals u in dit periodiek kunt lezen, wordt op 25 februari a.s. in het Sociaal Cultureel Centrum 't Zand onze jaarlijkse algemene ledenavond gehouden. Na afloop van deze vergadering, om ±20.45 uur, zal een korte pauze gehouden worden, waarna een diapresentatie en mogelijk een quiz zullen volgen. Geprobeerd zal worden om net als enige jaren geleden aan de hand van dia's een quiz te maken, waarmee u uw historische kennis van Maarssen zou kunnen testen. De diapresentatie, die op het programma staat, zal bestaan uit grotendeels nog niet vertoonde dia's, die de heer Van Tricht gemaakt heeft voor de lezing over het historisch cultuurbezit van Maarssen, die in oktober vorig jaar plaatsvond. Beslist de moeite waard!

2. Ledenavond in april

Op donderdag 14 april a.s. houdt de Kring weer een ledenavond. Het bestuur heeft dhr. drs. C. Staal, hoofd afdeling Presentatie van het Rijksmuseum Het Catharijneconvent, bereid gevonden een lezing te houden over de geschiedenis van dit convent, vanaf het ontstaan tot op de dag van vandaag, nu het dient als rijksmuseum. De bijeenkomst zal plaatsvinden in de conversatiezaal van het bejaardencentrum Merenhoef, Merenhoef 1 te Maarssen. Tijdstip van aanvang is 20.00 uur. U bent van harte welkom!

3. Boekje 'Toen en nu' van drs. D. Dekker

Dit boekje, dat de serie artikelen bevat, die dhr. Dekker in 1986 in het UN publiceerde, alsmede een aantal foto's waar de teksten nog voor geschreven moesten worden, plus een bibliografie van de overige boeken en artikelen die dhr. Dekker over de historie van Maarssen schreef, is (nog) te verkrijgen bij dhr. B. de Ruiter, Nic. Maesstraat 6 te Maarssendorp en mevr. G.M. Willekes-van Putten, Bloemstede 51 te Maarssenbroek. U mag dit prachtige en unieke boekje niet missen. De prijs is slechts f 7,50.

4. Betaling contributie 1988

Het verwerken van de acceptgirokaarten voor de inning van de contributie is, met ingang van 1988, geautomatiseerd. Op de u te zenden acceptgiro staat in uw adres, rechts naast uw naam, voortaan een nummer. Dit is uw registratienummer in de administratie van de penningmeester. Wij vragen u altijd gebruik te maken van de u gezonden acceptgirokaart voor het voldoen van uw contributie; anders graag uw registratienummer vermelden. Aangezien wij in onze geautomatiseerde administratie alleen over uw naam en adres willen beschikken, vermelden wij niet uw banknummer of gironummer. Ook zullen wij het contributiebedrag niet invullen, omdat vele leden nl. een extra donatie geven boven het vastgestelde contributiebedrag.

Als u in maart-april a.s. de acceptgirokaart ontvangt, kunt u in de bijsluiters lezen hoe hoog de contributie is, die door de ledenvergadering is vastgesteld en welk bedrag u ons dus verschuldigd bent.

Ons verzoek is om, na ontvangst van de acceptgirokaart, deze te voorzien van uw bank- of girorekeningnummer, het verschuldigde bedrag en uw handtekening en z.s.m. weer te verzenden.

5. Kopij

Kopij voor het volgende periodiek kunt u inleveren vóór 25 maart.

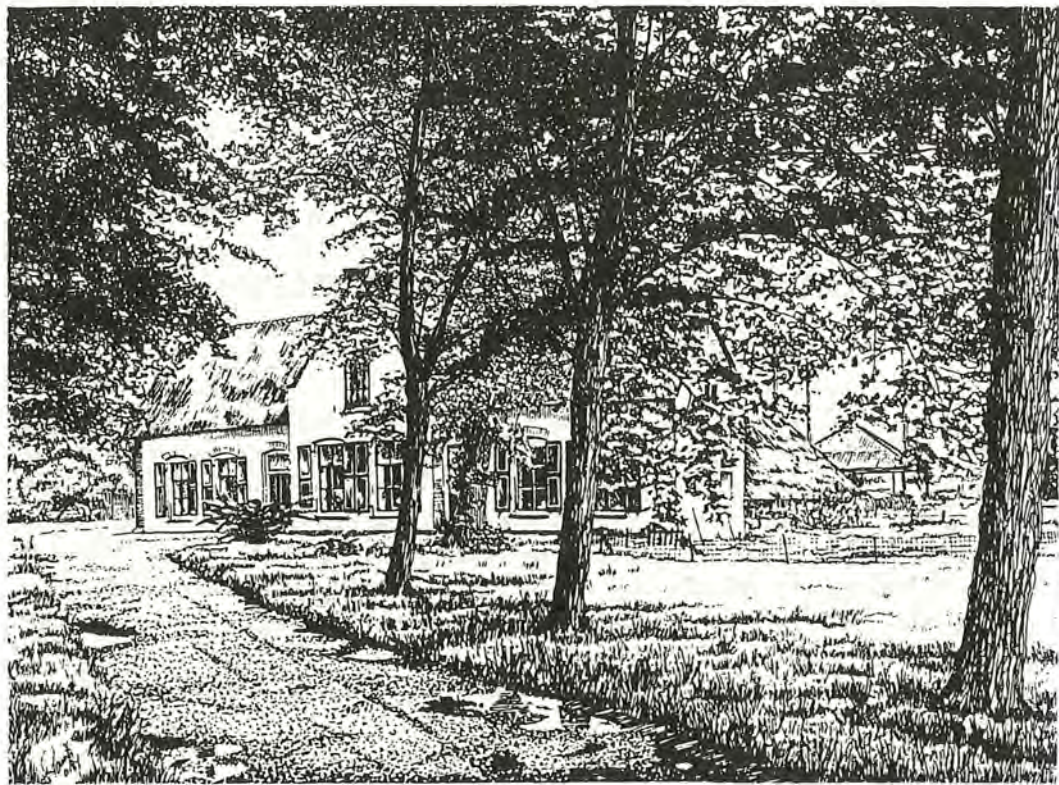
I. van Veggel-Teijink
Secretaris

Nationale Open Monumentendag in Maarssen

Bij het bestuur van de HKM kwam eind 1986 het verzoek binnen, medewerking te willen verlenen aan de organisatie van de eerste Open Monumentendag, die op zaterdag 12 september 1987 gehouden zou worden. Aangezien het doel van deze Open Monumentendag, meer mensen intensiever in contact te brengen met historische gebouwen en daarmee de belangstelling voor monumenten en de monumentenzorg te wekken, zeer goed past, gedeeltelijk zelfs exact overeenstemt met hetgeen de Historische Kring Maarssen volgens haar statuten zegt na te willen streven, was het voor het bestuur geen moeilijk besluit op het verzoek van het gemeentebestuur van Maarssen, deze dag samen te organiseren, in te gaan. Op 18 februari 1987 kwam zodoende het z.g. plaatselijke comité, bestaande uit wethouder drs. J. den Ouden, mevrouw P. Schothorst (bureau welzijn) en de heren Blaauw (Historische Kring Maarssen), M. Brinkman (bureau voorlichting) en J.H. Sagel (voorzitter HKM) voor de eerste keer bijeen om over de opzet en de organisatie van de Open Monumentendag te vergaderen.

Tijdens deze bijeenkomst werden de eerste ideeën uitgewisseld en meteen besloten een aantal hiervan nader uit te gaan werken. Zo zouden we in Maarssen gaan streven naar het open stellen van een selectie van monumenten, waarin zoveel mogelijk categorieën vertegenwoordigd zouden zijn, zoals bv. één boerderij, één kerk, één kasteel enz. Dit leek goed te doen omdat Maarssen binnen zijn groep van 149 officieel geregistreerde monumenten een grote verscheidenheid kent. Een tweede belangrijk besluit was toen het idee de commissie met een vertegenwoordiger van de eigenaren c.q. beheerders, uit te breiden. Achteraf kan nu gesteld worden dat meteen van het begin af aan in het comité een prettige samenwerking ontstond waardoor er erg goed gewerkt kon worden. Iets wat de Open Monumentendag beslist zeer

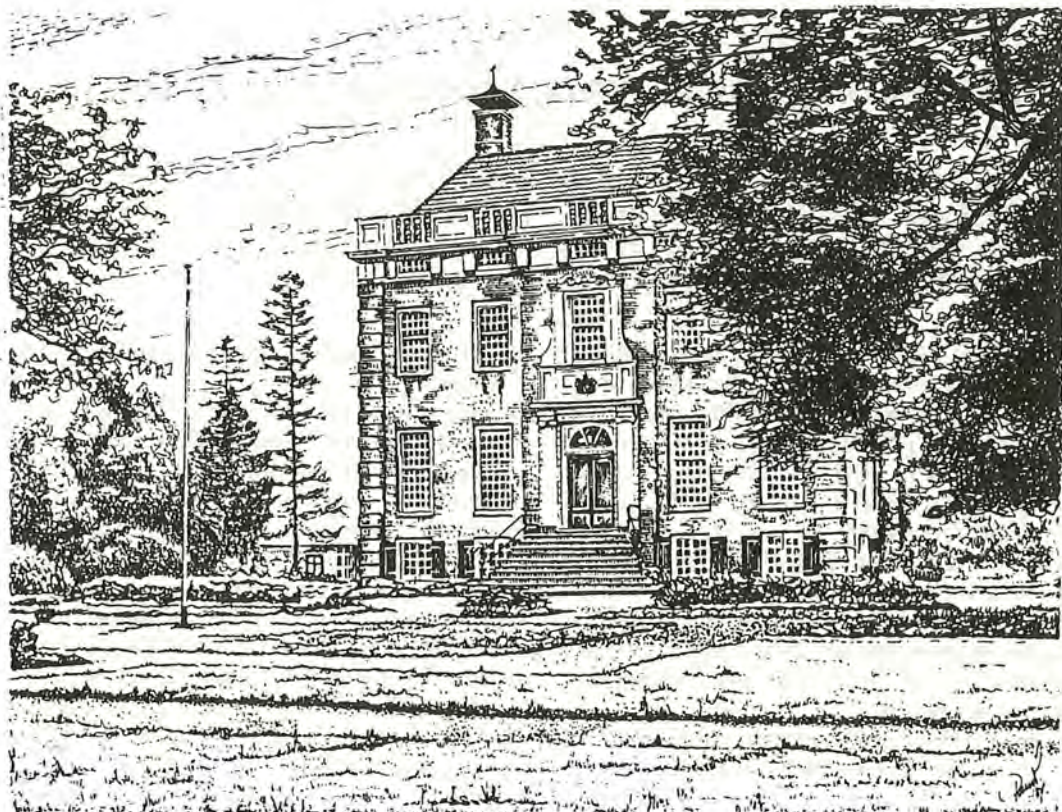
ten goede is gekomen. Bij de tweede bijeenkomst van het comité bleek dat de heer G.J. Pouw, vrijwillig molenaar op de Westbroekse poldermolen, bereid was gevonden het gezelschap te komen versterken. Z'n komst was van groot belang omdat hij naast veel kennis van monumenten, met name molens, ook ervaring had met grote aantallen bezoekers tijdens de open molendagen. Bovendien heeft hij een geweldige bijdrage geleverd door aan de beschrijvingen die van elk open te stellen monument werden gemaakt een fraaie pentekening toe te voegen. Het voltallige comité vergaderde nog dikwijls, waarvan één keer met de eigenaren van de monumenten. De plaatselijke en regionale pers werd ruimschoots van informatie voorzien, zodat de voorlichting prima was geregeld. Uiteindelijk was dan op 12 septem-

- Boerderij Maire Hofstede -

ber de dag aangebroken waarop zou moeten blijken of er in Maarssen echt belangstelling voor monumenten bestaat. Hoewel het weer beslist niet geweldig was, bewolkt met een harde wind, kon 's middags om vijf uur geconstateerd worden, dat de Open Monumentendag, waarvoor 's morgens door het college van B en W een symbolisch startschot was gegeven door met z'n allen bij Slot Zuijlen op de fiets te stappen, een doorslaand succes was geworden. Honderden mensen, jong en oud, waren toen langs de zeven opengestelde monumenten getrokken en zeer enthousiast over hetgeen ze allemaal te zien hadden gekregen. De beknopte historische en bouwkundige beschrijvingen van de monumenten met de pentekeningen van de heer Pouw, die gratis bij elk monument verstrekt werden, vielen zeer in de smaak omdat ze de bezoekers informatie verschaffen over hetgeen ze op dat moment zagen. Ook de complete set beschrijvingen,

gebundeld in een stevige opbergband, die voor f 5,- op het gemeentehuis Goudstein te koop was, werd zeer gewaardeerd en door menigeen aangeschaft. Aardig is het nog te vermelden dat de aanwezige kinderen de biggen die 's middags op de Maire Hofstede boerderij geboren werden zeer bewonderden. Dat de boerderij waarop dit allemaal plaatsvond reeds honderden jaren oud is zal aan hun aandacht wel ontsnapt zijn, maar toch hebben ze dan in ieder geval op hun eigen wijze van de Open Monumentendag genoten. Tijdens en na afloop van de eerste Open Monumentendag was er veel lof voor de leden van het organisatiecomité, de medewerking die de eigenaren gaven en de inzet van de vrijwilligers die bij de diverse monumenten een oogje in het zeil hielden. Al met al dus een leuke dag, zonder één wanklank, waarop met tevredenheid teruggezien kan worden. Een dag waarvan met zekerheid gezegd kan worden dat hij aan zijn

- Huize Goudstein -

doel, interesse wekken voor de monumenten, beantwoord heeft. Het zal dan ook geen verbazing wekken dat het organisatiecomité tijdens de evaluatiebijeenkomst op 11 november j.l. besloot ook in 1988 weer aan de Open Monumentendag te willen gaan werken. Verder maakte de heer Pouw toen bekend dat hij besloten had zijn originele pentekeningen aan de gemeente Maarssen in bruikleen te willen geven met daarbij de bepaling dat uitsluitend de gemeente Maarssen en de Historische Kring Maarssen gerechtigd zijn de tekeningen te gebruiken of te publiceren. Uiteraard is dat iets waar het bestuur van de Kring de heer Pouw erg dankbaar voor is en waar, zoals bij dit stukje reeds te zien is, een passend gebruik gemaakt kan worden. Verder bestaan er bij het bestuur plannen deze tekeningen later ook nog eens op andere manieren te gaan

gebruiken voor bv. een serie prentbriefkaarten, een kalender of iets dergelijks. Hoewel de datum van de tweede Open Monumentendag - zaterdag 17 september 1988 - nog ver weg lijkt te zijn is de voorbereiding langzaam weer begonnen. Leden die belangstelling hebben om dan ook actief mee te doen, b.v. als toezichthouder of misschien vragen of ideeën hebben zou ik willen verzoeken zich met mij in verbinding te willen stellen.

Hans Sagel
Schokkingsstraat 17
3601 XK Maarssen
Tel.: 03465-61457

De wolvenjacht van 1593 in Het Sticht

Ieder Europees land weet in zijn volksvertellingen en spreekwoorden vele slechte avonturen of eigenschappen te vermelden omtrent wolven. Deze beesten werden vooral door de buitenmens met grote angst genoemd; eeuwenlang torsten de wolven dit kwade imago met zich mee.

Reeds in de Bijbel werd hun kwaadaardigheid en onbetrouwbaarheid vermeld. Mattheüs 7:5 waarschuwt voor 'valse profeten welke in schaapsklederen tot u komen, maar van binnen zijn zij grijpende wolven.' Ons gezegde 'een wolf in schaapskleren' vindt hier zijn oorsprong.

Ook hier te lande had men overlast van wolven, vooral in tijden waarin het platteland gedeeltelijk ontvolkt was en deze van nature schuwe dieren zich tijdens strenge winters in de buurt van boerderijen en dorpen waagden.

Hoewel mij geen historische gegevens bekend zijn dat wolven mensen in deze streek hebben aangevallen, was de angst daarvoor wel zo groot dat de Gedeputeerden van de Edel Mogende Heeren Staten 's Lands van Utrecht in 1592 en 1593 besloten tot het houden van een grootscheepse drijfjacht op wolven.

We zaten toen midden in de 80-jarige oorlog met Spanje, waarin het platteland veel te lijden had van oorlogshandelingen en plunderingen. In de 90-er jaren werd het initiatief van deze burgeroorlog echter steeds meer door de noordelijken overgenomen en de oorlogshandelingen verplaatsten zich steeds meer naar het zuiden, zodat in het gewest Utrecht een tijdperk van betrekkelijke rust aanbrak en men weer meer aandacht kreeg voor het platteland.

1592

14 April 1592 zou de generale wolvenjacht gehouden worden door geheel Utrecht, zelfs in een gedeelte van Holland. (1) Uitgebreide instructies werden via een placaat gegeven. Centrale punten werden de rivieren de Eem en de Lek. Alle groepen zouden uiteindelijk

hun drijfjacht daar eindigen, zoals in figuur 1 is aangegeven. (2)

De inwoners van 'Suylen, Maarssen en Abkoude zullen vergaderen in Duvendrecht en Bijlemeer, omme af te jagen van Ouderkerck met de Bailliu van Amsterlant, en soo voorts door Abkoude, de Winkel en Vinckerveen.' De Gedeputeerden van Utrecht konden vanwege de gewestelijke autonomie de autoriteiten van het gewest Holland niets opdragen, maar om de plannen tot een goed einde te brengen zou men officieel 'versoecken den Bailliu van Goylant ende Loosdrecht omme te jagen van de Vecht af tot der Eem toe, met assistentie van die van Westbroek en Achtienhoven, Loosdrecht, Cortehoef, Overmeer, Vrelant, Maarsseveen, Breukeleveen, Thienhoven, die welcke sullen jagen van Muyden tot Naarden, ende dat soo af de Vechtkant langs neffens Goylant door Overmeer, Ankeveen, Cortehoef, Loosdrecht, Breukeleveen, Maarsseveen, Westbroek, en de alsoo neffens Utrecht heenen na de Bild en Seyst. Dese sullen vergaderen omtrent Muyden.'

Aangezien de Vecht een onderdeel en een onderbreking in de drijfjacht vormde, moesten er ook schuiten paraat zijn om drijvers die uit het westen kwamen over te zetten. Het placaat vermeldde dan ook: 'Men sal ook bevelen die van Nichtevecht, Vreelant, Loenen, Breukelen, Maarssen en de Zuylen, dat sijluyden eenige schuyten op de Vecht houden, omme altijd neffens 't volk haar te onthouden, ende deselve over en weder over setten, ende den wolf in 't water komende, mede ombrengen.'

Het mes zou hier dus aan twee kanten snijden. Men moest drijvers overzetten, zowel op de heen- als op de terugweg en als

Een wolvenjacht in de 13e eeuw.

(Naar een litho van Ch. Rochussen).

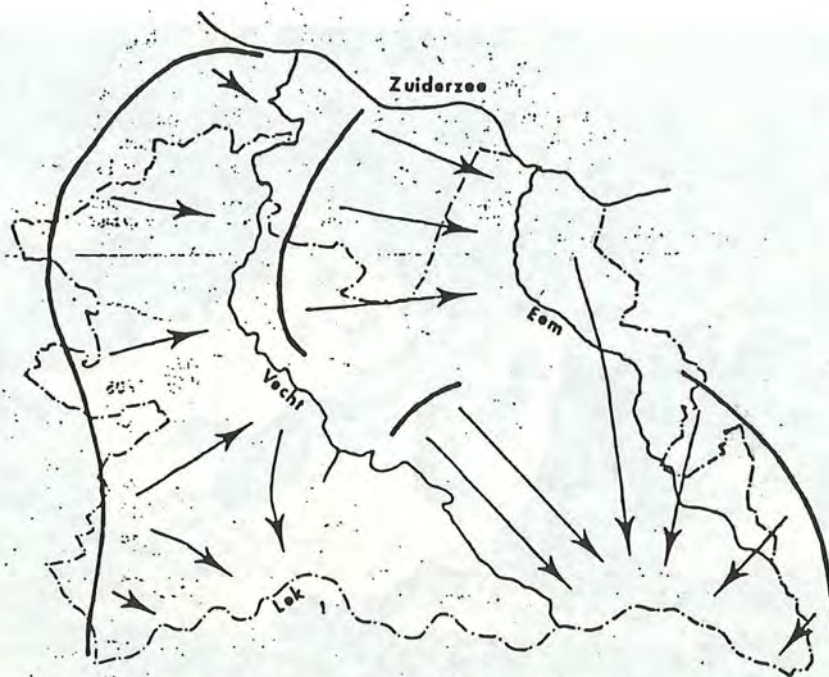
er wolven in paniek zouden proberen de Vecht over te zwemmen, zouden ze voor de Vechtploeg een gemakkelijke prooi vormen. Echter nergens staat vermeld, dat deze drijfjacht is doorgestaan. Na zo'n gigantische operatie zou men verwachten dat er door de Gedeputeerden een evaluatie zou plaatsvinden, maar hun notulen zwijgen in alle talen.

1593

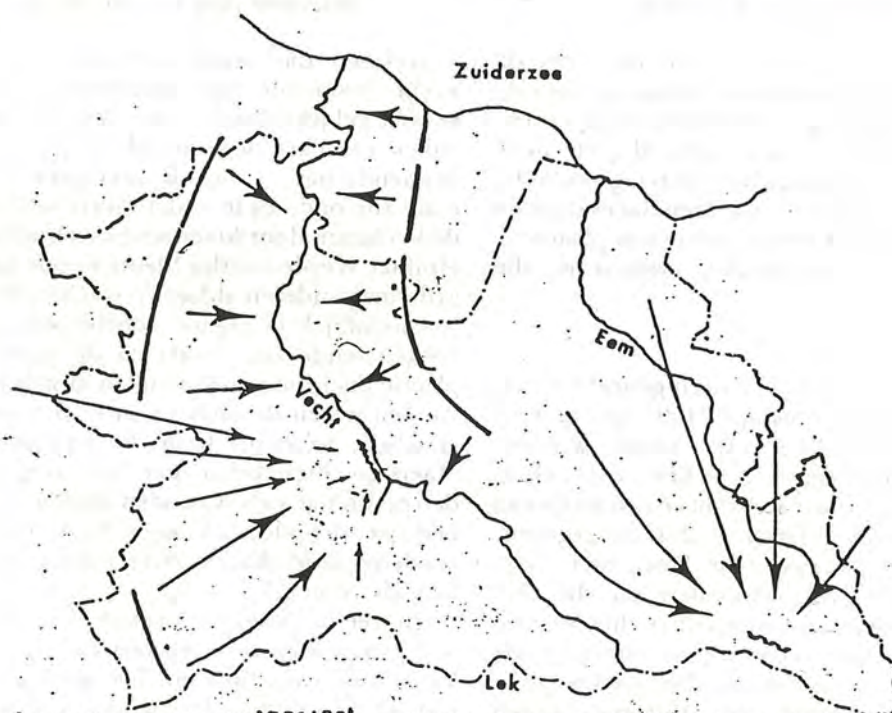
Een jaar later verscheen een geheel herzien draaiboek. De 30ste april 1593 zou er weer een wolvenjacht georganiseerd worden, maar nu echter niet met de Eem en de Lek als middelpunt, maar de Vecht en een stukje van de Lek, zoals in figuur 2 (2) is aangegeven. Ieder dorp of gehucht kreeg weer zijn opdrachten. We vermelden uit dit zeer uitgebreide placaat alleen de punten waarbij Maarssense ingezetenen en de bijbehorende plaatsjes betrokken waren. We beginnen met de verzamelpunten en drijfroute: 'Inden eersten dat die van Suylen, Maerssen en de

Brueckelen die aende west-zijde van de Vecht woonende zijn, haerluyden zullen voegen gelijckerhant ontrent Utrecht, ende zullen van daer beginnen de Vecht lanckx beslaende het . . . tot de Leechweyde toe, ende zoe opde rijde nederwaerts aen lanckx de Vechtrant door Maerssenbroeck achter 't Hoff ter Weyde voorbij Vleuten opde linker zyde malcanderen aldaer verwachtede om 't samentlijck te jaghen voorby Rijnnevelts bosken, ende zoe voorts na de Vecht ter plaetse daer die panden zullen gestelt zijn.' Panden waren de netten waarin de wolven gevangen werden. 'Item die van Suylen, Maerssen, Brueckelen sullen soe veel peerden op brengen als sy connen yder in haeren bedrijve al opde dick lanckx de Vechtcant, aende Westzijde haer separerende bequame-lijck als vooren.'

Separerende betekent dat men niet op een kluitje moest gaan staan maar zich langs de Vecht moest verspreiden. Tot zover de ene kant van de Vecht. Nu gaan we kijken hoe men van de andere kant de wolven naar de

Figuur 1: Wolvenjacht in Utrecht op 14 april 1592. De naar de rivieren gedreven wolven werden daar in schuiten opgewacht. Naar gegevens van Van de Water (1729:414).

Figuur 2: Wolvenjacht in Utrecht op 3 april 1593. De naar de Vecht gedreven wolven werden daar in schuiten opgewacht. Naar gegevens van Van de Water (1729:415).

Vecht hoopte te drijven. 'Eerst sullen die vande Westbroeck, ende Achttienhoven vergaderen achter di Groen kan, ofte achter weteringhe, op de wech nae die heyde, ende haer aldaer verspreyden van het voordorp aff, tot omtrent de Papemuts soe verde als sy connen ende sullen affjagen alle die ackeren nederwaerts tot aen die Vecht door haeren quartiere ende soe voorts tot omtrent Suylen toe, ende zullen haer van daer met die vande weert spreiden lanx de Vecht tot omtrent Maerssen toe, op de rijde, ende aldaar blijven.

Item die vande Oostveen zullen vergaderen 't eynden St. Martens dijk byden Heerewijck, ende haer verdeylen vanden Papenmuts aff langs den Heerewijck zoe verre als zij connen, ende zullen aldaer verwachten die helft van die van Maersseveen, Thienhoven ende Breukleveen, ende 't samentlijck met de selve die ackeren ende veenen dwersch aff jagen door Maersseveen, Thienhoven ende Breuckelreveen tot aen de Vecht toe omtrent Maerssen ende Breuckelen, alwaer zij opde rijde zullen verblijven ende Vecht wel beset houden.'

Natuurlijk werd de bewaking van de Vecht niet vergeten: 'De voorschreven riviere vande Vecht, sal bewaert worden aen de oostsijde vande stadt Utrecht aff, tot den Hinderdam toe, te weten: by die vande weert, ende Sint Catharinen Poorten tot Suylen toe.

Sal noch aen d' oostsijde van Zuylen aff tot Maerssen toe bewaert worden by die van Zuylen, aen die sijde woonende, ende by die helft van Maerseveen.

Item sal bewaert ende beset worden van Maerssen aff tot Breuckelen toe, met die helft van Thienhoven ende Breukelreveen.

Voor de goede gang van zaken werden de verantwoordelijkheden ook gedelegeerd. De schouten van de dorpen kregen opdracht hun dorpen in 'rotten' te verdelen, daar 'rotmeysters' over aan te stellen en ervoor te zorgen dat deze lieden zich op de grote dag voor zonsopgang melden indien mogelijk

Archief Staten van Utrecht inv. nr. 323-1.

'met een goet halsgeweer.' Jammer genoeg voor de onderzoekers van de molengeschiedenis in de provincie Utrecht, wordt in het algemene gedeelte van deze ordonnantie niet met naam en toenaam vermeld waar de molens zich bevinden. Ze werden als ideale uitkijkpost wel gebruikt.

'Oock zullen alle molenaers gehouden wesen op de grote gemeyne watermolens ende Coornmolens goeden wacht te houden waer den wolff sijnen loop soude mogen nemen omme den huysluyden ter jachte wesende tselve met eenich bequaem teycken te kennen te geven ten eynde sy luyden den wolff te bequaemlijcker mogen vangen ende ombrengen.'

Het laatste artikel wat betreft het Nederkwartier waarschuwde dat het de bedoeling was dat er alleen op de wolf en eventueel de vos gejaagd moest worden en dat er niet gejaagd mocht worden op 'hasen ende groff wilt'.

Het is naar mijn mening wel zeker dat de jacht van 30 april 1593 of een grote mislukking is geworden of in het geheel niet door is gegaan.

Wolvenjacht.

Een viertal aanwijzingen duiden erop dat de jacht is uitgesteld naar eind mei of zelfs is afgefloten:

a. in een ordonnantie d.d. 19 mei 1593 werd een premie gesteld op het vangen van wolven. (3) Stond er al vanaf 31 mei 1588 een premie van f 30,- op het vangen van een wolf, toen werd dat verhoogd naar f 60,- 'te weten dertig gulden tot lasten van de Staten, gelijk tot nog toe betaalt is, en de andere helfte tot lasten van het quartier, daer die gevangen worden', maar ook degene die 'een wolf sekerlijk verspied en aanbrengt, dat die selfde wolf daar over gevangen word, sal daarvoor genieten vier gulden' en 'die een leger of nest met jonge wolven vind ende jonge wolven levert, sal voor ijder jonge wolf hebben tien gulden.' Het komt mij heel onnatuurlijk voor dat bij een zo goed georganiseerde actie pas drie weken later de premies worden vastgesteld.

b. In dezelfde ordonnantie wordt melding gemaakt van het maken van netten ten

(Naar een oude prent).

behoefte van de wolvenjacht. In deze netten werden de wolven gedreven en vervolgens afgemaakt.

De netten met een totale lengte van 1000 vademen (1 Rijnlandse vadem=1,88 meter) zouden komen te hangen:

'tot Tienhoven in de kerk	100 vadem
tot Corthoef in de kerk	100 vadem
tot Abkoude op 't huys	100 vadem
tot Vinkeveen in de kerk	200 vadem
tot Loenen in de kerk	100 vadem
Ter Aa op 't huys	100 vadem
Op 't huys ter Haar	100 vadem
Tot Lopik in de kerk	100 vadem.'

Ook hier geldt weer dat het drie weken later plaatsen van de netten als mosterd na de maaltijd komt. Bovendien is de plaats waar de netten bewaard werden, vermoedelijk ook de omgeving waar ze gespannen zouden worden. Dit was volkomen in strijd met de opzet om de Vecht als eindpunt van deze tweede drijsjacht te laten fungeren.

c. In dezelfde maand mei (4) roept de Heer

Drijfjacht op wolven in het laatst van de 16e eeuw.

(Naar een oude prent).

van Abkoude, Gijsbert van Hardenbroek zijn onderdanen op tot een drijfjacht. Hoewel zijn gebied wel in de ordonnantie opgenomen was, hield hij zich, in zijn eigen plannen, op geen enkele wijze aan de planning. Hij liet drijven van de Vecht naar de Ronde Venen (dus van oost naar west) en van zuid naar noord, maar buiten deze afwijking, is het begin van zijn brief aan de schouten een duidelijke aanwijzing dat er nog niets gedaan was aan de wolvenjacht. Van Hardenbroek begint als volgt:

'Eersame Frome bijzondere goede vriende schoeten van die onderschreven dorpen ende gerechten

Alsoe het meer als notoir es dat den wolff Got betert groote schade is doende ende het notelijck es dat daer met alle neersticheijt inne versien wert . . .'

Het moge duidelijk zijn dat deze aanhef niet noodzakelijk zou zijn als er net drie weken eerder een drijfjacht was geweest.

d. In de vierde plaats vinden we noch bij de notulen van de Gedeputeerden, noch bij de Financiële Instellingen enige aantekeningen over bijvoorbeeld het aantal omgebrachte wolven.

1646

Wel of geen wolvenjacht, een 50-tal jaren later, te weten 15 januari 1646, was er toch weer, of moeten we zeggen nog, overlast van wolven.

'De Gedeputeerden 's lands van Utrecht, bericht wesende, hoe dat de wolven in desen Gestichte daaglijks gesien worden, en in getaale vermeerderen, en algereets veele schapen en varkens hebben doodgebeten en beschadigt in den overquartiere deses Gestichts, mitsgaders beducht zijnde voor meerdere schade, die bij gevolge van dien niet alleen de beesten en het vee, nemaar ook zelfs kinderen; ja mannen en vrouwen konden overkoomen . . . ' (5)

Nee, nu niet een oproep tot een wolvenjacht, maar verhoging van de premie. Een reu krijgt een prijs van f 100,- en een teef f 120,- bij inlevering.

Opvallend is echter wel dat de overlast voornamelijk in het Overkwartier plaatsvond en er hier ook weer geen concrete aanwijzingen gegeven worden dat de wolf mensen aanviel.

Noten:

1. Water J. v.d., Groot Placaatboek van Utrecht, deel II p 414/415.
2. Anonymus (1840) - wolvenjagt in de provincie Utrecht, Tijdschrift voor geschiedenis, Oudhe-

den, en Statistiek van Utrecht 6 p 57-65. De kaartjes zijn zonder wijzigingen overgenomen, alleen de nummering is veranderd in figuur 1 en in figuur 2.

3. Placaatboek II p 417.

4. Archief Staten van Utrecht inv. nr. 323-1.

5. Placaatboek II p 418.

N.B. De illustraties zijn overgenomen uit:

Buiten, geïllustreerd weekblad, 3e jrg. 1909 p. 367-371 uit een artikel genaamd 'Wolvenjachten in de 16e eeuw'. Voorts is gebruik gemaakt van 'Een wolvenjacht' uit het Jaarboekje Niflarlake 1927 p 1-4.

Wallie Smits

IMPOST

Vandaag aan de dag hoor je vaak 'wat is de belasting toch hoog in ons land.' Hieronder verstaat men niet alleen de inkomstenbelasting, maar tevens de belasting op verbruiksgoederen, de z.g.n. accijns.

Dit is echter niet iets van deze tijd, want ruim 300 jaar geleden werden in het kleine dorpje Zuylen ook al diverse soorten accijns geheven. Dit werd toen impost genoemd.

De artikelen, waarvan de omzet het hoogst was, dat waren uiteraard de dagelijkse levensmiddelen, waren het eerst aan de beurt. Al in 1681 werd er impost geheven op:

Meel, voor het dagelijks brood

- 6 gulden per 100 pond

Garst en gort - 1 gulden per Utr. mudde

Gepelde garst - 75 cents per 100 pond

Haverde gort - 60 cents per Utr. mudde

Olie, om te bakken en braden

- 2 gulden per aam of vat

Vanaf dat zelfde jaar tot 1719 toe, werd in Zuylen een belasting geheven 'voor het gemaal'. Deze maatregel hield in, dat alle inwoners van het dorp en Sweserengh hun koren e.d. moesten laten malen in de molen, die stond op de plaats waar de laatste molen van De Ridder gestaan heeft, op het terrein van de ACF aan de Vecht.

Van 1685 tot 1718 werd een belasting geheven 'op het logies of ook wel genoemd het logies van de weerden.' Dit was de impost

op bieren, wijnen en azijnen. Voor de huidige begrippen zijn de genoemde bedragen niet hoog, maar vergeet niet dat als in die tijd een artikel een halve of zelfs een hele cent duurder werd, betekende dat al heel wat voor een arbeidersgezin zoals een dagloner met een paar stuivers loon.

Om verzekerd te zijn van een vast bedrag per jaar, werd zelfs de impostheffing voor een bepaald bedrag verpacht. Dit gebeurde o.a. met het logiesgeld van 1716 af. De pachter kon of wel geluk hebben dat er veel bier en wijn omgezet werd in zijn pachtjaar of als het een minder goede zomer was en de omzet klein was, dan was de mogelijkheid niet uitgesloten dat hij zelfs verlies leed.

Toen er in 1702 wederom extra geld benodigd was voor b.v. het dorpsonderhoud, werd 'de impost op paarden' ingesteld. Bij de verhandeling van deze edele dieren moest een percentage afgedragen worden. In 1738 werd er impost geheven 'op gebrande wijnen en gedistilleerde wateren.' Ook de niet

Korenmolen Dorp Zuilen. O.l. tekening door T. Verrijck, 1761.

KHA-A/T 615.

alcoholische dranken kwamen aan de beurt in het jaar 1744 en wel 'coffy, thee' en zelfs 'stijfsel en hairpoeder'. In dat zelfde jaar werd besloten de 'ontgronding en uitvoere van de turff' te belasten.

Nieuwe mogelijkheden werden onderzocht om aan geld te komen (u ziet er is niets veranderd) en 'de slagerije en het beestiaal' werd in 1749 belast met impost.

Er was hiermee nog geen einde gekomen aan de belastingdruk voor de kleine gemeente Zuylen, want in 1754 waren de verbouwers van de tabak de sigaar, het 'tabaks-mergen-

geld' werd ingesteld. Bijna 30 jaar later, in 1783, werd nu ook de roker zelf aangepakt door de impost op 'rook- en snuyftabak'. Als laatste ontsproot uit het brein van de Hoogmogende Heeren in 1791 'het grutters- en gortersgemaal'.

Zoals U ziet, werd de inwoner van 300 jaar geleden verhoudingsgewijs even zwaar belast met de impost, als wij heden tendage met onze accijns en BTW.

C.W.P. Bloemendaal

Maria van de Geer, boerendochter op dichterspad

Ons lid, mevrouw Frankenhuis uit Zaltbommel, stuurde ons de volgende foto met bijbehorend gedicht. Hoewel het gedicht niet direkt opvalt door zijn hoge niveau, verraaft het ons wel iets van de sociale verhoudingen in ons dorp.

MARIA VAN DE GEER

Allereerst iets over de schrijfster. Maria van de Geer (op de foto zittend met kap) is een dochter van Dirk van de Geer (geb. Leersum 12 december 1805-overl. Maarssenveen 16 juli 1874) en Geertje Versteegh (geb. Leersum 3 september 1805-overl. Maarssen 9 januari 1893).

Dirk en Geertje huwen 25 november 1830 in Leersum en krijgen een vijftal kinderen, waarvan de laatste twee geboren worden in Maarssenveen en wel op de Meerhofstede, waar het echtpaar inmiddels het landbouwbedrijf uitoefent.

Maria (Mietje), het vierde kind, wordt op 18 februari 1843 geboren, groeit op de Meerhofstede op en huwt 16 april 1868 met de apothekerszoon Anthonie Johannes Teitsma Joha. Beiden overlijden in Alphen aan den Rijn.

SOCIALE VERHOUDINGEN

Zowel uit het gedicht als uit de gegevens die mevrouw Frankenhuys van een lid van het geslacht Joha kreeg, krijgen we een beeld van de sociale verhoudingen in de tweede helft van de negentiende eeuw. Mevrouw Frankenhuys kreeg haar gegevens al in 1952 van een toen al 77-jarige Joha, die Maria, die in 1914 overleed, dus gekend heeft. Uit negentiende eeuwse literatuur krijgen we sterk de indruk dat men erg 'standgevoelig' was, d.w.z. het omgaan met mensen beneden de stand waartoe men zelf behoorde, werd als niet gepast ervaren. Twee huwelijken van leden van het gezin Van de Geer laten zien dat we die uitspraak niet al te letterlijk moeten nemen.

Zoon Gerard huwt met de dienstbode van zijn vader, Emmetje Beukhof en Maria huwt met de zoon van de apotheker, maar bij hem volgt wel de mededeling dat hij als knecht werkte op de Meerhofstede. Bij deze mensen zou men kunnen opmerken, dat ze allen dezelfde leefwereld ('cultuur') als achtergrond van hun sociale handelen hebben. Bekijken we echter het gedicht, dan wordt de stelling duidelijk bevestigd.

Maria, 22 jaar oud, geeft in haar gedicht aan dat we met een zeer oude foto te maken

Met kap: Maria van de Geer, ca. 1860.

hebben uit 1865. Zij is verheugd, dat de dames van Bolenstein af en toe op de Meerhofstede komen en iets positiefs over het vee zeggen. Opgetogen is ze als ze met haar nichtjes, Gerritje en Maria Manten, op de thee mag komen.

Over veel meer dan 'koetjes en kalfjes' zal er niet gesproken zijn. De leefwerelden zijn te verschillend.

De foto gaf Maria aan de beide dames, maar ze kreeg hem op een gegeven ogenblik weer terug; misschien bij het huwelijk met Antonie Joha, drie jaar later.

Wie de twee dames van Bolenstein zijn, heb ik niet kunnen achterhalen; Lena Abels, de eigenaresse van Bolenstein, was volgens mijn gegevens niet gehuwd. Wel zeker is, dat zij daadwerkelijk op de ridderhofstad woonde. Opvallend is voorts, dat de bezoekers een wit kraagje boven hun 'zondagse' kleren hebben en de beide dames (de derde en vierde van links) niet.

Saillant voor de onwennige pose van Maria en een van haar nichtjes Manten is, dat ze

beiden recht de camera instaren en dat Maria haar kopje met wijs- en middelvinger bij het oortje vasthoudt en de ringvinger en pink tot een vuist balt.

Eén van de 'dames' (vierde van links) doet

het echter 'beter' en houdt het kopje vast met de wijsvinger en strekt de pink naar buiten.

Wallie Smits

Wel Edelen Dames veel geacht
Door mij en van ons al
Mij portret hier tot u gebracht
Ik hoop dat u bevallen zal

Ik dank u vriendelijk voor de raad
Die gij mij heb gegeven
Al wat de anderen hebben gepraat
Ik ben bij mijn plan gebleven

Zit ik er thans niet netjes bij
Zo deftig niet verwacht
Ik dank u dat gij tot mij zei
Klee u vooral in het zwart

Ik heb er mij niet aan gestoord
Hoe zij mij raden van bont
Ik dacht u weet beter hoe het hoort
Wat ik nu ruimschoots ondervond

Dank u vriendelijk voor de eer
Daarom zit ik hier zo kloek
Dat er is voor mij een plaatsje teer
in u Edelens albumboek

Dat is wel heerlijk schoon voor mij
zo dikwijls als ik daarom denk
Doch ik bid u nederig en hoop dat gij
Mij een warmer plaatsje schenkt

Eén warmer plaatsje is er nog
Zo ik het niet vind zo doet mij smart
O Dierbare Dames schenk mij tog
Een plaatsje in u hart

Dat gij tog wel wat houd van mij
Dat heb ik ondervonden
Wanneer ik kwam op Bolenstijn
Werd ik niet weggezonden

Maar gij riep mij altijd vriendelijk toe
Kom boven Mie kom gij
Ik was dan in het gaan niet moe
Ik kreeg een plaats dan aan u zij

Dan waart gij vriendelijk tegen mij
Ik was dan blij te vree
Ik kreeg een heerlijk glaasje wijn
Of een lekker kopje thee

Doch ik alleenig ben het niet
Maar wij met ons al
Die vriendschap van u bij geniet
Waarvoor we u altijd danken zal

Doch ik dank daar nevens God omhoog
En bid het voor ons al
Dat Hij u nog lang sparen moog
Dat God dit geven zal

Ik wensch u van de Hemel toe
Dat God u lang moog spare
Dat gij nog menig vette koe
Kom prijze menig jare

Dan houden wij tesamen veest
Zo prettig met elkaar
Zo als het nu tans is geweest
maar meer als eens in 't jaar

Dit is ons beide wensch van Mij
Die gij tans voor u ziet
En die u ook ter aller tij
Een dankbaar hartte biet

Dames zijt van mij gegroet
ik heb dan ook de Eer
u mijn naam te noemen kort en goet
Maria van De Geer

Maar dames als gij het heb gelezen
Dan zullen er wel vouten wezen
Doch ik bid u wil het Mij vergeven
En denk dat ik het heb geschreven
Aan de Dames op de Huizen Bolenstijn

Van Maria van De Geer 1865.

Achter het nieuws

Jaargang 1892 t/m 1894

'Opzienbarende feiten uit het leven van alle dag te Zuilen'

- 14 augustus 1892 Te Zuilen raakte een wat al te vrolijke bezoeker van ons schone dorp in de Vecht. Door zijn gezelschap eruit geholpen, wist onze drenkeling niet beter te doen dan zijn plunje uit te trekken, goed uit te wringen en daarna in de zon te drogen te leggen. Een en ander tot groot vermaak van de talrijke omstanders.
- 28 augustus 1892 Te Zuilen geraakte maandagmorgen een man, die in het Merwedekanaal bij het baggeren werkzaam was, met zijn been tusschen een baggerpraam en een sleepboot bekneld. Uit zijn netelige positie verlost, bleek hij zoodanige kneuzingen aan het been bekomen te hebben, dat onmiddellijk geneeskundige hulp ingeroepen moest worden, verleend door Dr. Visser te Maarssen.
- 10 september 1892 Te Zuilen geraakte eene vrouw, die aan de Vecht goed spoelde, te water, met vrij veel moeite kreeg men de drenkeling weer op het droge.
- 17 september 1892 Te Zuilen is de 18-jarige D.K. tegen wien reeds lang kwade vermoedens waren opgerezen, op heeterdaad betrapt, terwijl hij uit de toonbanklade in een kruidenierswinkel eene gulden wegnam.
- 24 december 1892 Een lijk van een man opgevischt uit de Vecht door personeel van de Vechtse Stoombootmij uit het Zuilenze Rak.
- 14 maart 1893 Een voor een wagen gespannen paard schrok voor een sneeuwslede en sprong de Vecht in. De wagen met voerman V.d. V. met zich trekkende. Na veel moeite redde een schipper de voerman, wiens toestand zorgwekkend was. De wagen en het paard verdronken.
- 20 maart 1893 Tot lid van de Gemeenteraad Zuilen is gekozen de Hr. J.C. de Leeuw. Doch heeft dit niet aangenomen en op 5 april vinden nieuwe verkiezingen plaats.
- 17 april 1893 Bij een gehouden volkstelling bleek op 1 januari 1893 Zuilen 920 inwoners te herbergen, t.w. 508 mannen en 412 vrouwen.
- 29 mei 1893 Wegens vernieuwing is de passage in de brug van de Daalsche Dijk bij de pannenfabriek Daalwijk gestremd van 29/5 t.m. 2-6-93.
- 24 juli 1893 Tot gemeenteraadsleden zijn herkozen, A. de Jong, W. Weener en C. Plomp.
- 25 januari 1894 C. Plomp is m.i.v. 9-2-1894 benoemd tot burgermeester van Zuilen.
- 30 januari 1894 Sedert Vrijdagavond ongeveer 9 uur is spoorloos een 75-jarige vrouw uit haar woning te Zuilen (wed. N.). Door een nachtwacht te Maarssen zou ze echter daar gezien zijn, gaande richting Utrecht. Signalement: lengte tamelijk lang, min af meer gebogen houding, oogleden rood ontstoken, zwart jacket, zwarte merinos rok, twee blauwe baaien rokken, gebreide geel katoenen borstrok, katoenen hemd, gaande op zwarte kousen, geen schoeisel. Kinds.
- 6 februari 1894 In de sloot bij haar woning werd de weduwe gevonden, zij was verdronken.

26 maart 1894	De collecte voor de kas van Emeriti-predikanten, predikant-weduwen en -wezen van Zondag 8 maart bracht f 3,50 op.
27 april 1894	Heden heeft op 'Zeldzaam' een stierenkeuring plaats, gevolgd door een harddraverij.
2 mei 1894	De Hr. A.C. Voorsteegh is benoemd tot ontvanger der Gemeente Zuilen.
3 mei 1894	Bij de gehouden harddraverij kreeg de Hr. A. de Jong alhier een Ie premie met Rosa, de 2e premie was voor de Hr. M. van der Geer uit Maarssen met de zwarte merrie N.N.
29 november 1894	Door de ambachtsvrouw Baronesse Van Tuyl van Serooskerken is aan de Herv. Gemeente een fraai kerkorgel geschonken.

C.W.P. Bloemendaal

Bron:

'Het Nieuws van de Week', jaargang 1892 (is maar 1 jaar uitgegeven).
Het Nieuwe Dagblad voor Utrecht en de Provincie', jaargang 1892 t/m 1894.

Van een vaas, die een lantaarn moest zijn en andersom

De theekoepel van Huize Ter Meer

In het boekwerk 'De zegepralende Vecht, vertoonende verscheidene Gesichten van Lustplaatsen, Heerenhuysen en dorpen, beginnende van Utrecht en met Muyden besluitende' komt een prentje voor van de hand van Daniël Stoopendaal waarop een aantal theekoepels van het dorp Maarssen staan (de eerste druk verscheen in 1719). De verklarende tekst schrijft de linker koepel toe aan de heer van Ter Meer, Vincent Maximiliaan van Lokhorst.

Een vierkante koepel met de voor die tijd zeer moderne Engelse schuiframen, met daarop een soort torentje en daarbovenop een vaas. Deze vaas zien we bij de inwoners van Ter Meer wel meer terug o.a. op de bank in de Nederlandse Hervormde Kerk.

Ongetwijfeld werd deze koepel met bewondering bekeken. De Heer Salomon Hiskia de Medina ging zelfs nog een stap verder en wilde bij zijn huis een soortgelijke koepel geplaatst hebben en dankzij hem zijn we iets meer te weten gekomen over de prijs en het interieur van zo'n koepel.

SALOMON HISKIA DE MEDINA

Allereerst wilden we graag weten wie nu deze Salomon was. Dat bleek een moeilijke zaak. Hij komt in de archiefstukken nauwelijks voor, en als hij er in voorkomt dan wordt slechts vermeld dat hij in Maarssen een huis had.

Maar via een omweg kwamen we toch iets meer te weten over hem. In het boek van Jac. Zwarts over de geschiedenis van de Joden in Nederland komt hij voor als één der leden van de Utrechtse Compagnie, waaruit we kunnen concluderen, dat deze 'Coopman tot Amsterdam' rijk genoeg was om een poging te wagen om, via speculatie die uitliep op windhandel en bankroet van velen, zijn vermogen te vergroten. In de notariële archieven komt hij een drietal malen voor.

Zonder de volgorde van de tijd in acht te nemen beginnen we met zijn huis. Wanneer hij het heeft ge- of verkocht weten we niet.

*Het Dorp MAARSEN; nevens het Huis TER MEER, van
Den H. Vincent Maximiliaan van Lekhorst en VEGTENDAEL.*

*Le village de MAARSEN, avec la Maison TER MEER, du
Sr Vincent Maximilien van Lekhorst et VEGTENDAEL.*

Wel dat hij het in 1723 had en het in 1725 grondig liet verbouwen. Zo grondig dat ik de indruk heb dat alleen de buitenmuren overeind bleven en de timmerman, Jasper van Eeten, het hele interieur moest veranderen. Eén van die veranderingen geeft wel een indicatie van de grootte van het huis.

'Den aannemer zal moeten maken en leveren een Engelse Bordestrap van het fatsoen als die in 't huys op Raathoven is, met zijn balusters, leuning en lambrisering, het hout, dichte en breette als dezelve, dog van wijdde en hoogte na vereijsch van de plaats daar die gemaakt moet worden, rijkende van beneden tot aan de eerste verdieping en op de helfte te maken een bordes.'

De tweede maal neemt hij Peter van Velpen in dienst als tuinman. Van Velpen moest de tuin 'die geleege is agter sijne huijsinge tot Maarssen' ... 'besaaien, beplanten, snoeien scheeren ...' Het loon zou zijn f 210,- per jaar, te betalen per kwartaal. Bovendien zou

Van Velpen per jaar 50 manden turf krijgen en met Nieuwjaar een gratificatie van f 3,-. Als de heer niet thuis was, kreeg hij nog eens drie stuivers in de week voor 'olij', maar wel met de plicht om het huis samen met zijn vrouw dan goed te onderhouden. Een aanwijzing dat het niet zo'n erg grote tuin was, is de verplichting dat ze 'ook als een knecht off meijt in het huijs dienstbaar sullen zijn.'

Van Velpen komen we nog een aantal malen tegen. Op 2 maart 1728 trad hij in dienst bij Joseph Teixeira de Matos. Op 5 april nam Moses Abraham Pereijra hem in dienst op Richmond, dat toen gelegen moet hebben op de plaats waar nu Telkamp zijn winkel heeft.

Tot slot huurde hij 29 mei 1739 van de bewoner van het buitenplaatsje Diependaal een huis aan de 'laning'.

Erg veel wijzer werden we van deze gegevens niet wat betreft het bepalen van de plaats van

het huis van Salomon. Het idee dat Van Velpen op Richmond de tuin bijhield en bij het veranderen van eigenaar in dienst bleef, heb ik niet kunnen onderbouwen.

Sterker nog. Bij het derde gegeven, de aanbesteding van de bouw van de koepel, wordt vermeld dat deze moest komen achter het huis, aan de dijk tussen de stal en het koetshuis in. Dat zou betekenen dat het koetshuis zou hebben gestaan op de plaats van het huidige Richmond, hetgeen uitzonderlijk zou zijn geweest aangezien de stallen meestal niet zover van het huis werden gebouwd.

DE KOEPEL

Waar en hoe het ook zij, Salomon Hiskia de Medina wilde een koepel laten bouwen en toog met de timmerman Jasper van Eeten, de eerste april 1723 naar notaris Johannes de Jong.

Hier werd de opdracht genoteerd. Van Eeten moest de oude koepel afbreken 'ende in plaatse van dien maken een nieuwe vierkante koepel meede met leijen gedeckt en op die manier off wijze als de koepel van het speelhuijs op de plaats van den Heer van Maarssen aan de Vegt is staande dog met dit onderscheijft dat het zoo hol niet moet zijn.' Tot zover is er niets vreemds aan de hand. Maar Salomon kwam vervolgens met een eis die afwijkt van hetgeen Stoopendaal vertoonde. Hij wilde namelijk 'dat in plaatse van de lantaarn die daar boven op staat, . . . moet worden gemaackt een houte pedestal met een vaas off ijert anders daar boven'. Wie heeft zich nu vergist, Stoopendaal of Salomon? Zoals de heer Bloemendaal al uitgebreid heeft beschreven in ons periodiek was de tuin van het huis Ter Meer aangelegd met allerlei beeldenpartijen waarin vazen een grote plaats innamen. Het lijkt me sterk dat

dan de eenheid doorbroken zou worden door op de koepel ineens met een lantaarn te eindigen. De Medina zou de koepel kunnen bedoelen, die aan de andere kant van Ter Meer stond, maar ook hier lijkt het me sterk dat men met de eenheid van stijl gebroken zou hebben.

De Medina's verdienste is wel dat hij ons een blik gunt in het interieur. 'De vier vacken van binnen (zullen) werden gemaackt van goet Italiaans plakwerk als twee vacken ijder met een blompot en de andere twee ijder met een mantje met vrugten als meede nog in alle de vier vacken onder en boven met eenig loffwerck als 't verijst.'

BETALING

De vergoeding die Jasper van Eeten zou krijgen voor dit karwei bestond uit het mogen houden van de afbraak van de oude koepel en f 300,-. Eind mei zou hij dan f 200,- krijgen en als een jaar later het dak geen lekkage zou vertonen, zou hij de resterende f 100,- krijgen. Indien er wel lekkage was, dan moest de timmerman dit op eigen kosten komen repareren, maar moest dan wel weer een vol jaar op het resterende geld wachten, net zo lang tot alles waterdicht zou zijn. Maar het vastgehouden geld ging dan wel rente dragen. Voor ieder extra jaar kreeg de aannemer vier gulden rente.

Noot:

Notariële Archieven: M 002a00 1 en 2.

1 april 1723 - aanbesteding koepel.

14 juni 1725 - verbouwing huis.

1 oktober 1725 - contract met Peter van Velpen.

Wallie Smits

Jacobus Mighielsz, schapenfokker en slager

In het bijzijn van Pieter Timmermans en Jan de Vries die ongeletterd is, want hij tekent wat onbeholpen met 'Jan de Fris', komt een vijftal mensen tot het ondertekenen van een huwelijkscontract. De gelukkigen zijn Jacobus Mighielsz, die helemaal niet kan schrijven, want zijn ondertekening bestaat uit een simpel kruisje, en Margareta Valck. Bijgestaan door hun wederzijdse ouders vertrouwen ze aan het papier toe dat ze het besluit hebben genomen om te trouwen.

De ouders van de bruid verplichten zich om de traditionele bruidschat te betalen. Deze zal bestaan uit een bedrag van vijfhonderd guldens. Dat is vrij veel. Ter vergelijking geven we enkele prijzen die in het huwelijksjaar (1733) gangbaar zijn.

Den Oever wordt verhuurd aan Willem Tersmitten voor f 600,- per jaar. De Prins te Paard kost Anthonie van Ham f 200,- huur in dat jaar. Een huisje in Nieuw-Maarsseveen brengt f 70,- huur per jaar op. Het te schenken bedrag is dus aanzienlijk.

Ze zullen het echter niet in een keer krijgen, maar op de dag van de huwelijksvoltrekking zal de eerste tweehonderd gulden uitgekeerd worden en een half jaar later de resterende driehonderd gulden. De enige voorwaarde die gesteld wordt, is dat het huwelijk in gemeenschap van goederen wordt gesloten. De vader van de bruidegom, de vleeshouwer Frans Mighielsz, laat zich ook niet onbetuigd.

Hij geeft 'een koppel van neegen en sestig schapen, met hare lammeren soo als die tegenwoordig agter 't huijs op stal zijn, en ook nog al zijn huijsraad, alsse beddens, hoofteuluen, kussens, deekens, linnen en wolle, koper en tin, kasten en kisten, mitsgaders alle het geene in 't huijs resideert en bevonden werd.'

We kunnen ons een slechtere start van een huwelijk voorstellen. In dit geval ligt het bedje letterlijk al gespreid.

Maar een stukje verder komt de aap uit de mouw. Vader Mighielsz (weduwenaar) geeft

eigenlijk zijn hele bedrijf over aan zijn zoon maar stelt wel als voorwaarde, 'dat hij zijn leven lang geduerende bij de toekomstende egtgenooten in huijs sal zijn en belooven hem van kost en drank, slaappleats als andersints na behooren te sullen versorgen sonder gehouden te zijn iet(s) daar voor te geven.' Vader Mighielsz regelt dus via dit huwelijkscontract zijn oude dag.

Uit deze overeenkomst wordt niet duidelijk waar het huis waar het komende echtpaar gaat wonen ligt, maar een aantal jaren na het sluiten van het huwelijk verkoopt de bruidegom het huis aan zijn schoonvader voor f 2400,-. Dan blijkt dat de lieflijke plaatjes van Stoopendaal in een ander licht bekeken kunnen worden. Het huis ligt namelijk tussen de Vecht en 'de Dijk', hetgeen voor de burens Adriaan Parn en Willem van Driel niet zo'n pretje moet zijn geweest. Midden in de bebouwde kom ingeklemd tussen andere huizen wachten ongeveer zeventig schapen hun lot af.

Op 24 februari 1739 heeft Jacobus Mighielsz zich waarschijnlijk alleen nog maar toegelegd op de slachterij en zijn schapen wellicht buiten de bebouwde kom te grazen gezet, want dan huurt hij van Abraham de la Parra en Jessurun Pinto 'huisinge, kamer en stal' . . . 'Op de hoek van de Breestraat aan den Boelenstijnsen dijk', waar nu 'Het Kaaswinkeltje' is gehuisvest.

Wallie Smits

CAFE-RESTAURANT

**„GEESBERGE”
aan de Vecht**

MAARSSSEN

voor al
uw bruiloften en partijen

*Michel en Cokky Heinsius
Zandpad 23 - Maarssen
Telefoon: 03465-61 435*

AANNEMERSBEDRIJF

BRINKHOF

- * Nieuwbouw
- * Verbouw
- * Onderhoud
- * Renovatie

Machinekade 6
MAARSSSEN
Tel.: 03465-6 14 56

voor:
**HUIZEN, FLATS, BUNGALOWS
en BOERDERIJEN**

**de
vecht
streek**

voor:
ALLE SOORTEN VERZEKERINGEN

UW MAKELAAR ★

UW ASSURANTIE ADVISEUR ★

Sinds 1935 in Maarssen, Raadhuisstraat 31, tel.: 03465-64 644
Sinds 1976 in Maarssenbroek, Duivenkamp 739, tel.: 03465-67 791

voor:
**TAXATIES, HYPOTHEKEN
en FINANCIERINGEN**

Zet de tijd even stil voor een bezoek aan Café Ome Klaas.

Aan de Vecht, in een historisch stukje Maarssen, ligt Café Ome Klaas. Een café met een traditie die terug gaat tot 1780. Daar kunnen de stamgasten van Ome Klaas u alles over vertellen. Onder het genot van een borrel of tijdens een partijtje biljart. Overdag en in de kleine uurtjes. In Café Ome Klaas kent gezelligheid geen tijd.

Misschien wilt u eens spelen op Nederland's oudste kegelbaan. Of heeft u iets te vieren met vrienden of familie? Ome Klaas maakt van uw partijtje een feestelijke avond. Met een Oud Hollandse maaltijd, barbecue of een koud buffet. Of wellicht heeft u zelf een smakelijke suggestie. Als u van te voren even belt, zorgen wij dat alles naar wens is.

Café Ome Klaas **Al gezellig sinds 1780.**

Langegracht 43, Maarssen. Tel. 03465-61409.